

**Projev Evy Pokorné,
bývalé vězenkyně nacistického vyhlazovacího tábora Auschwitz-Birkenau,
u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti
Senát Parlamentu České republiky,
27. ledna 2020**

Vážení,

byla jsem požádána, abych k vám dnes, na Mezinárodní den obětí holocaustu promluvila. Musím říct, že jsem se celý život vyhýbala vyprávění o tom, co jsem vlastně jako dítě zažila. Takové vyprávění mě totiž vždycky velice rozrušilo. Zároveň jsem vždy obdivovala ty, kdo vykonávali záslužnou činnost a dokázali o svých hrozných zážitcích mluvit.

Můj příběh se neliší od tisíců jiných, z nichž většina ale nepřežila. V mém případě ale několik osudových náhod způsobilo, že jsem zůstala naživu.

Narodila jsem v rodině okresního lékaře v obci Feledince, dnešním Jesenském, blízko Rimavské Soboty. Můj dědeček byl tamtéž zvěrolékařem. V rodině se mluvilo maďarsky, ale moje prababička mluvila jen slovensky a německy. Ačkoliv jsme byli židovská rodina, košer domácnost měla jen prababička. Nicméně židovské svátky se dodržovaly.

Otec za první světové války padl do ruského zajetí a teprve po návratu studoval medicínu v Praze. Během studia se zjistilo, že má cukrovku, a byl jedním z prvních, na němž se testoval inzulín. Na něm byl závislý celý život.

Měla jsem hezké dětství, byla jsem jedináček, jediné dítě v široké rodině. Ve 4 letech jsem dostala německou vychovatelku, abych se naučila německy. Slovensky jsem se musela naučit, protože rodiče mě dali do slovenské státní školy, školy maďarské byly totiž církevní.

Někdy v roce 1935 až 1936 začal můj dědeček uvažovat o tom, že by celá rodina emigrovala na Nový Zéland. Můj otec byl ale proti, a tak jsme zůstali. Po připojení jižního Slovenska k Maďarsku, jsem musela chodit do maďarské školy. Mého otce jako židovského lékaře okamžitě penzionovali. V roce 1942, když ve Volovci na Podkarpatské Rusi zemřel na skvrnitý tyfus posádkový doktor, ale poslali na jeho místo tatínka. K rodině na Slovensko se již nikdy nevrátil – odtamtud podle svědků byl transportován do Osvětimi.

Pak přišel rozkaz, že celá velká rodina včetně mě, shromážděná u dědečka ve Feledincích, musí do lágru. Třiašedesátiletý dědeček se v naději, že rodinu zachrání, přihlásil jako zvěrolékař do maďarského pracovního tábora. Tam ale zřejmě i zahynul. V táboře si psal deník, který se dochoval.

Ve sběrném táboře, kam nás odvěkli, se matka psychicky zhroutila a odvezli ji na psychiatrii do Miškolce. Po válce jsem se dozvěděla, že všichni tamní židovští pacienti skončili v plynových komorách v Osvětimi.

Mne, tetu s pětiletým synem, babičku a dědečkovu sestru naložili do dobytčího vagónu a po dvou dnech jsme dorazili na rampu do lágru Osvětim – Birkenau. Nesla jsem chlebníček s věcmi pro malého bratrance a když esesáci zařvali, že se mají všechna zavazadla odložit, chlebníček jsem odhodila. To přece není žádné zavazadlo, řekla teta. Předala jsem jí dítě a chtěla jsem chlebníček zvednout. To mi samozřejmě nedovolili, ale zůstala jsem o krok za nimi v místě, kde esesácký důstojník prováděl selekci. Teta s dítětem, babička i dědečkova sestra šly na jednu stranu, já jediná na druhou. Znamenala to, že jsem jediná přežila.

Bylo mi 15 a měla jsem štěstí, že v lágru jsem zůstala spolu s dvěma staršími dámami z naší obce, které se mě ujaly a v strašných podmínkách o mě pečovaly. Hrůzy z Osvětimi byly popsány již mnohokrát. Zažily jsme tam všechny apely, strach, zda jde opravdu o sprchování, zimu a hlad.

Z Osvětimi jsme odjely 1. srpna 1944 do Poříčí u Trutnova. Na seznamu 594 židovských vězeňkyň jsem figurovala pod pořadovým číslem 485 jako Éva Singer, narozená 17. 5. 1924. Ve skutečnosti jsem se narodila v roce 1929. Seznam psaly asi vězeňkyně a nesměl na něm být nikdo mladší osmnácti let.

Z lágru v Poříčí jsme brzy ráno pěšky, bez pořádného oblečení a bot, chodily dva kilometry do továrny AEG v Trutnově. Byla jsem s dvanácti spoluvězeňkyněmi přidělena do skladu. Od šesti ráno do šesti večer na nás dohlížel starý německý skladník. Třídily jsme tam dráty a plechy. Měly jsme velký hlad, ale někdy se nám tam poštěstilo dostat ke zbytkům odkrájené zeleniny a brambor z tovární kuchyně a skladník přehlížel, že jsme si je na malých kamínkách v plechovce uvařily.

Někdy v dubnu nás do továrny přestali vodit. Místo SS nás začali hlídat vojáci wehrmachtu a vodili nás kopat zákopy. Jedno ráno se zjistilo, že nás nikdo nehlídá. Vznikl hrozný zmatek, vězeňkyně vylomily dveře od skladu, hledaly chleba, byl tam ale jen cukr, margarín a mouka.

V lágru se objevili sovětští vojáci a tvrdili, že brzy přijedou další s polní kuchyní. Mé dvě starší spolence ale rozhodly, že odejdeme.

V Poříčí jsme nasedly do nákladního vlaku. Cestovaly jsme několik dní, různými vlaky a dojely do Budapešti. Na židovské obci jsem dostala 20. května 1945 první poválečný doklad a dozvěděla jsem se, že jsem opět československou občankou a mohu zpátky na Slovensko.

Doma jsem nikoho ze svých příbuzných nenašla a odjela jsem do Bratislavy s úmyslem dostat se do nějaké školy. Mezitím se v Praze dva matčini bratrance, kteří se vrátili se Svobodovou armádou, o mně dozvěděli a našli mě v Bratislavě. Jela jsem s nimi do Prahy, kde se mě ujali velmi vzdálení příbuzní dědečka. Před válkou udržovali s mou rodinou velmi úzké styky, které přerušila válka. Mne si pamatovali jako šestileté dítě. V této adoptivní rodině, která měla vlastní děti, jsem se naučila česky. Chtěla jsem pracovat ve zdravotnictví, ale neměla jsem maturitu, tak jsem se přihlásila do dvouleté zdravotní školy s internátem při Vinohradské nemocnici. Tam jsem také celý život jako zdravotní sestra pracovala.

Provdala jsem se, narodila se mi dcera – měla jsem tak novou rodinu. Osud mi ale zasadil další ránu – v poměrně mladém věku jsem ovdověla a zůstala s dcerou sama. Tvrdě se na nás podepsala i sovětská okupace v roce 1968, kdy náš dům v blízkosti Československého rozhlasu v důsledku výbuchu munice vyhořel. Pracovala jsem v té době na oddělení popálenin v Legerově ulici a byla jsem tak také svědkem úmrtí Jana Palacha, kterého do této nemocnice přivezli a kde také skonal.

Posledních deset let před odchodem do důchodu jsem pracovala na onkologii, což byla psychicky velmi náročná práce. Proto jsem, jakmile to bylo možné, odešla do důchodu, a starala se o vnoučata, takže se dcera mohla vrátit do práce.

Moje tři vnoučata studovala na různých oborech Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a studia dokončila doktorátem. Se svými partnery založila rodiny a z těchto tří krásných rodin mám sedm pravnoučat.

Celý život jsem se snažila pomáhat rodině i svému okolí. Radost mi dělal pocit užitečnosti. Teď s ubývajícími silami spíš jen přihlížím a radím. Mám vlastně hezké stáří.

Děkuji vám za pozornost.